

JUHANI AHO

OM JAKTOMRÅDEN
OCH JAKTVÅRD

WENTZEL HAGELSTAMS FÖRLAG
HELSINGFORS

Om jaktområden

och

J a k t v å r d

af

Juhani Aho

WENTZEL HAHNELSTAM's FÖRLAG
HELSINFORS.

TAVASTEUS,
AKTIEBOLAGET HÄMÄLÄINENS TRYCKERI,
1902.

Företal.

På sitt möte den 15 och 16 juni 1900 beslöto representanterna för Finlands jaktföreningar vända sig till undertecknad med en uppmaning att jag skulle författa en populär broschyr i jaktvård. Af intresse för saken har jag icke velat undandraga mig detta hedrande uppdrag och det är sålunda detta lilla häfte kommit till stånd.

Jag har i främsta rummet vändt mig till jordägarne och vädjat till deras eget intresse som ägare af villebrådet. På samma gång har jag sökt visa, hvilka medel den nya jaktlagen lämnar dem i händerna för bevakandet af sina intressen. Jag tror nämligen att ingen rationell och effektiv jaktvård i stort inom vårt land kan fås till stånd, förrän jordägarne själfva taga sig saken an och sammansluta sig till det samarbete som i jaktlagen förutsättes och underlättas. Därför har jag också lagt hufvudvikten på bildandet af jaktvårdsområden och först i andra rummet ordat om den egentliga jaktvården.

Under mitt arbete har jag haft förmånen att erhålla värdefulla råd och upplysningar af hrr Kaarlo Castrén, D. J. Wadén och Karl H. Lindholm.

Järvenpää, den 5 Februari 1902.

F ö r f.

I. Villebrådet tillhör jordägaren.

Att döma af det sätt, hvarpå skogens nyttiga villebråd för närvarande förföljes, kunde man nästan tro att afsikten med jakten i vårt land är vildnadens fullständiga utrotande. Så snart fridlysningstiden utgått, begynna hundarna skälla, bössorna smälla och detta fortgår sedan ända tills vinterns snömassor lägga oemotståndliga hinder för fortsättandet af kampanjen. Men icke ens under fridlysnings- och parningstiden få skogens invånare fira hälg. Där icke männen bryta lagen, där brytes den af männens hundar och — kvinnornas katter. En hund, som hämtar sitt uppehålle i skogen, anses i allmänhet vara den finaste en allmogeman kan bestå sig och en katt, som då och då släpar en harunge hem från hagen, står öfver allt beröm.

Det göres i allmänhet ingenting för förökandet af det kapital, som vi kunde äga i nyttigt vildt, men däremot allt till förslösande af detta kapital med räntor och allt. Lika oförnuftigt som skogen sköflas, med lika liten omtanke vårdar man sig om dess inbyggare. Fordom utgjorde jakten en viktig närings-

gren i stora delar af vårt land. Om också ingen rationell jaktvård utöfvades, skedde detta likväl medelbart såtillvida, att den skicklige jägaren fällde äfven rofdjur. Nu besitta få skyttar så långt utvecklad skicklighet, att de skulle kunna ta ihop med lodjur, räfvar och hökar, men med desto större passion anfäktas allt lättare åtkomligt vildt: fågel och hare. Och antalet af detta slags jägare ökas allt jämt i den mån ödemarkerna befolkas och torp och backstugor uppstå i skogarna. Förr var vägen till skogsmarkerna lång och besvärlig, man fick på sina jaktfärder ofta lof att öfvernatta i ödemarken; nu ligger skogen på grund af folkmängdens tillväxt redan bakom hagens gärde, och hvar man kan bege sig dit när hälst det faller honom in. Det vimlar af allt slags löst folk i lunder och snår. Också för söndagsjägaren från staden och kyrkbyn är det nu lätt att med tillhjälp af de goda kommunikationerna förflytta sig till så godt som den aflägsnaste utgård. Skjutvapnen äro lätt tillgängliga och mera förödande än förr. Hvem som hälst kan skaffa sig en kulspruta, hvilken icke kräver så stor skjutfärdighet som den gamla lodbössan. Bytet är lätt att afsätta tack vare den lätthet, hvarmed det kan frambefordras till försäljningsplatserna och denna omständighet bidrar yttermera att stegra roflystnaden.

Att allt detta småningom skall ha till följd vildnadens försvinnande är lätt att inse. Om det också

inte skall lyckas att helt och hållet utrota villebrådet, så skall detsamma dock snart nog ha minskats därhän, att jakten i en icke alltför aflägsen framtid kommer att erbjuda sina utöfvare hvarken nytta eller nöje.

Den förnämsta orsaken till att jakten för närvarande kan bedrivas af hvem som helst, och att det göres allt för att förstöra, men intet för att freda, är att söka däri, att villebrådet åtnjuter intet som helst skydd från deras sida, på hvilka det skulle ankomma att gifva det skydd; att villebrådets lagliga ägare vanligen icke det ringaste bry sig om att vårda sin egendom. Detta åter är en följd däraf, att hos vårt folk den uppfattningen allmänt är rådande, att allt villebrådet är gemensam egendom och att det icke har någon annan rättmätig ägare än den som lyckats fälla eller fånga det.

Villebrådet har likväl sina ägare, sina lagliga ägare, hvilka icke blott ha rättighet att behålla det för sig själfva, utan också skyldighet att på ett rationellt sätt vårda detsamma; ty villebrådet är samtidigt äfven nationalegendom liksom alla andra naturprodukter. Dessa villebrådets rättmätiga ägare äro jordägarena.

Det är därför till dessa jag främst ville vända mig med dessa rader. Man har beräknat att värdet af det villebråd, som från vårt land årligen exporteras eller förtäres hemma, för omkring 10 år sedan

steg till inemot 2 miljoner mark *). Om också en del af de jagande utgöres af villebrådets egentliga ägare, d. v. s. jordägarne, och en del af ofvan nämnda summa sålunda kommer äfven dem till godo, så är det likväl känt, att de egentliga yrkesjägarna hos oss till största delen tillhöra folkklasser, som äga hvarken jord eller skog och således icke håller ha någon som hälst rätt till deras produkter.

Detta vore i sig själf ännu inte något synnerligen stort missförhållande. Om någon är så generös, att han vill afstå sin egendom åt en annan, så är det ju egentligen hans ensak. Men helt annorlunda ter sig saken, då vi besinna, att denne andra icke gör någonting för att vårda och föröka den egendom han fått rättighet att begagna sig af.

Det bör visserligen medges, att den uppfattningen att villebrådet tillhör skogsägaren redan begynn timer vinna insteg. I synnerhet i trakter, där odlingen är mera framskriden, ha jordägarna begynt inskränka utöfvandet af egenhandsrätt. De fordra åtminstone anhållande om tillstånd till jakt på deras marker. Ibland förbjudes äfven jakten medels kungörelser och annonser i kyrkor och tidningar och någon gång händer det väl t. o. m. att man bötfäller någon för oloflig jakt. Förbudet gäller vanligen likväl endast stadsbor och herremän och är oftast föror-

*) Se K. Lindholm. Om jaktvård i Finland, 1893.

sakadt af att får blifvit rifna af hundar. Hembyns fågeljägare ansättas däremot sällan. Bevakandet af jakt-rätten har tagit sin början, men det är ännu också endast en början.

Ty då markerna hos oss vanligen äro delade i små skiften, belägna inom hvarandra, kan en för saken intresserad enskild person inte göra mycket för bedrifvande af en rationell jaktvård. Om också inte jag tillåter jakt på mitt område, så kan min granne göra det och gränsrån kan med lätthet öfverskridas af krypskytten. Och om jag också möter honom på min mark, så har jag svårt att ställa honom till svars, om jag icke lyckas gripa honom på bar gärning. Han påstår sig ha fällt sitt byte på andra sidan gårdet inom grannens område — och går sina färde med väskan full af villebråd. Endast där, hvarest egorna äro större och områdena mera sammanhängande, som t. ex. fallet är med stora herrgårdar eller på kronans marker, har man med bättre framgång lyckats förhindra oloflig jakt, som alldeles säkert utgör den största orsaken till villebrådet's aftagande. Särskilda jaktföreningar och några enskilda personer hafva äfven lyckats sammanslå i olika ägares besittning befintliga marker och bilda jaktområden, där man icke blott jagar, utan också vårdar villebrådet. Utvecklingen håller således äfven i detta afseende på att gå i en tidsenlig riktning.

Och detta sträfvande borde på allt sätt uppmuntras. Först då när hvarje skogsdunge i vårt land hör till något jaktområde med ordnad jaktvård, där roflystna tjufskyttar icke mera kunna föra sitt guerillakrig, först då ha skogens invånare fått det skydd de äro i behof af.

Detta mål kan emellertid icke uppnås förr än jordägarna själfva taga saken om hand och af sina till hvarandra gränsande marker bilda sammanhängande jaktområden.

II. Om bildande af jaktområde.

Men huru skall en sådan sammanslutning fås till stånd?

Vägen är redan antydd och annat behöfs inte, än att man lär sig beträda den. § 8 i nya jaktlagen afser just underlättandet af sådan sammanslutning. Den är af följande lydelse: »Vilja egare eller innehafvare af skilda lägenheter, hvilkas egor gränsa till »hvarandra, af dem bilda ett gemensamt jaktområde »med ordnad jaktvård, upprätte derom skriftligt samt »af kända och trovärdiga vittnen styrkt aftal. Sådant »aftal bör innehålla bestämning om viss tid, ej under »fem och ej öfver tjugufem år, hvarunder aftalet skall »gälla, samt om och i hvad mån enskild delegare må »å området idka jakt eller huruvida jakträtten å det »samma till annan man eller jaktvårdsförening öfverlåtes, äfvensom i hvarje fall huru jaktvården å »området skall handhafvas. — Är sådant aftal ingånget »och innehåller det icke någon mot denna förordning »eller mot allmän lag stridande bestämning, må stadfästelse derå af domstol meddelas. Sedan hafve enskild delägare icke annan jakträtt å någon del af det »området än i aftalet bestämts, och må efter stadfästelsen vunnen egande-, besittnings- eller panträtt

»till någon af de lägenheter, af hvilka ett gemensamt jaktområde bildats, icke berättiga till brytande af det därom träffade aftal, innan den öfverenskomna tiden tilländalupit».

Jordägare, som ha för afsikt att bilda ett jaktområde, ha således till först att öfverenskomma om den tidrymd, under hvilken de ämna hålla sina marker förenade till ett gemensamt jaktområde. Då sammanslutningens syftemål ej får vara endast idkande af jakt, utan äfven villebrådets förökande och då villebrådsstammen t. o. m. om den skonas, förökar sig långsamt, borde tiden, hvarunder aftalet är gällande, utsättas till minst 10 à 15 år, om man ej vill antaga den i lagen medgifna längsta tiden 25 år,

Därefter bör i kontraktet intagas en bestämning om, huru jaktvården å området skall handhafvas. Lagen fordrar visserligen, att sådan bestämning bör i kontraktet upptagas, men nämner ingenting om, huru detta skall ordnas i detalj. Att dömma häraf torde det vara tillfyllest att i kontraktet upptaga en bestämmelse om, att man har för afsikt att inom området t. ex. så mycket som möjligt förfölja rofdjuren för att underlätta det nyttiga villebrådets förökning. (Se förresten bilagan A).

Den tredje och viktigaste punkten i kontraktet är bestämningen om, på hvilket sätt man inom jaktområdet ämnar bedriva jakt och hvilka personer få i sådan deltaga. I händelse jordägarna samman-

sluta sig för att afstå sina marker åt någon annan, vare sig åt någon utomstående eller åt någon eller några bland dem själfva, är saken utan vidare klar: de mottaga arrendet och dela det sinsemellan efter storleken af hvars och ens område, eller afstå de också penningarna till något allmänt företag, till förmån för folkskola, bibliotek eller fattigvård. Det finnes redan nu flere exempel på, att medel som erhållits genom utarrenderandet af jaktmarker blifvit begagnade till allmännyttiga ändamål.

Lika lätt afgjord är frågan om jaktens bedrivande äfven då, när alla de till jaktvårdsföreningen hörande delägarena själfva vilja begagna sig af sin jakträttighet. Utan att begå någon större oförrätt mot den ena eller andra kan väl saken ordnas så att hvarje delägare får jaga endast med en bössa. Om emellertid någon eller några delägare, hvilkas jaktmarker äro ansenligt större än de andras, fordra rättighet för sig att jaga med flere bössor, så torde man äfven därom med lätthet kunna ena sig. Jakträttighet borde emellertid i ingen händelse utsträckas till andra än jordägaren eller hans söner eller närmaste anförvandter. Om en sådan bestämmelse icke intages i aftalet, har jordägaren ofta svårt att vägra jakträtt åt sina vänner och bekanta och sålunda kunde småningom åter hvem som helst tränga sig in på de gemensamma markerna. Rörande jakträtts öfverlåtande åt främmande personer vore det väl äfven

nödvändigt att i öfverenskommelsen upptaga bestämning om det högsta antal personer som tillåtas jaga inom området. Det vore äfven måhända skäl att fordra, det arrendatorernas namn uppgifvas för jordägarna, enär det vid inträffande skadeersättningsanspråk är bra att veta, hvilka som röra sig på markerna.

Ännu kan det inträffa, att en del jordägare inte alls vill begagna sig af sin jakträtt, men likväl önskar bli delaktig af den nytta som härflyter ur densamma. I detta fall finnes väl ingen annan utväg än att de jagande erlägga åt de icke jagande skälig ersättning i förhållande till de icke jagandes jordområde.

När kontraktet är skrivet, undertecknad och bevitnad, bör det inlämnas i och för stadfästelse till lagtima ting. Domstol åligger att för hvarje kommun föra register eller förteckning öfver dylika aftal och därur lämna utdrag, åt enhvar, som sådant åstundar.

I detta sammanhang må ännu nämnas huru aftal uppgöres om öfverlåtande af jakträtt å enskild jordlägenhet åt annan person. Härom säges i § 9:
 »Aftal, hvarigenom jakträtten å jordlägenhet utleges,
 »skall ingås på viss tid, ej öfver tjugufem år, och mot
 »årlig lega. Dylikt aftal skall skriftligen och med
 »vittnen upprättas; sker annorlunda, vare såväl jord-
 »ägaren som legotagaren berättigad att aftalet bryta.

» — Hvad ofvan stadgats är ej tillämpligt, då vid lega af »jord jämväl jakträtten däri inbegripits; och lände här» förinnan ingånget legoafstal rörande jakträtt till efter» rättelse i enlighet med de bestämningar, som därvid »betingats».

Såsom af detta synes, kan bildande af jaktområde försiggå utan några större svårigheter och omkostnader. Det besvär som sakens igångsättande och genomdrifvande kräfver, torde någon för saken intresserad gärna åtaga sig. Jag innesluter min uppmaning framför allt i å landsbygden boende sportsmäns åtanke. Tagen saken till tals på edra jaktfärder och erbjuden eder hjälp vid dess ordnande! Om I det gören, hafven I verkat icke blott som jägare utan också som jaktvårdare.

Ty om äfven nyttan af ett jaktområde icke vore annan än att området blifvit lagenligt afskildt eller s. a. s. ingärdadt undan orättmätiga jägare, så vore därmed i alla fall redan mycket vunnet. Därmed skulle i det allmänna medvetandet inplantats uppfattningen om att äfven villebrådet är enskild egendom, som skyddas af lagen; att djuren i skogen också på sätt och vis äro att betrakta såsom husdjur, hörande till den gårds hjord, på hvars marker de lefva och att dödande af dem är utöfvande af egenhandsrätt, som af lagen bestraffas.

Så snart uppfattningen om denna äganderätt blir allmän, skola jordägarna äfven mera än hittills se

till att också denna deras hjord begynner tillväxa. De skola vaka öfver att de lagbestämningar som röra fridlysning icke öfverträdas, att villebrådet icke förödes medels snaror, att hönor icke fällas och att hundar icke tillåtas fritt löpa omkring i skogarna. Kanske lära de sig äfven, när de märka att villebrådet förökats och inkomsterna stigit, att vidtaga åtgärder för villebrådets direkta vård genom befordrande af dess trefnad.

Ur jaktvårdssynpunkt är en sådan rationell villebrådsskötsel gifvetvis hufvudsaken och detta har äfven varit lagstiftarnas afsikt med den nya jaktlagens § 8, alldenstund såsom ett vilkor för aftalets stadsfästelse fastställts att i detsamma bör i hvarje fall angifvas, på hvilket sätt jaktvården komme att inom området handhafvas. Lagen förutsätter således, att området icke inhägnas till en slaktgård, utan snarare till en afvelsgård.

Nyttan af att bilda jaktområden inskränker sig emellertid icke allenast till det som blifvit nämndt. Denna åtgärd kan på en del orter blifva en gifvande inkomstkälla för jordägarna, då de äro i tillfälle att på förmånliga vilkor utarrendera området. Tillfälle härtill börjar numera allt oftare yppa sig. Antalet af för sportjakt och jaktvård intresserade enskilda personer och föreningar har på senare tider blifvit allt större och efterfrågan på jaktmarker stigit. Markerna i närheten af städer, fabriksplatser, kyrkbyar och invid

en hel hop järnvägsstationer äro redan till största delen utarrenderade och betalas för dem ansevärliga summor. Också i aflägsnare trakter har efterfrågan blifvit allt lifligare. Hugade arrendatorers bemödanden försvåras likväl genom obekantskap med de lokala förhållandena och i synnerhet därigenom, att arrendekontrakten måste uppgöras med hvar och en jordägare särskildt. Om däremot de förberedande åtgärderna vore undangjorda och ett större enhetligt område stode att arrendera, så skulle det säkert icke räcka länge, innan kapitalstarka arrendatorer yppade sig. Meddelande om hvar ett sådant område står att fås kunde lämpligast införas t. ex. i »Suomen Urheilulehti» eller »Kennelklubbens Tidskrift». Ju större distriktet vore och ju mångsidigare jakt däri kunde bedrivas desto lättare skulle det naturligtvis kunna afyttras. Det lämpligaste vore om en hel kommun kunde bilda ett jaktområde. Hvilka inkomster en kommun kan göra sig af att arrendera jakträtten, framgår bl. af att Sibbo kommun i Nylands län under de inemot 25 års förlopp som jakten inom dess område varit utarrenderad, haft en årlig inkomst af i medeltal 500 mark eller inalles således omkring 12,500 mark, med hvilka medel bl. a. anskaffats en orgel till socknens kyrka. Kollegiirådet D. J. Wadén betalar i Janakkala och Wånå för af honom därstädes arrenderade marker, circa 50,000 tnl. årligen omkring 750 mark; jaktföreningen Tapio invid Jokela station 300 à 400 mk

för ett område om 25,000 tunnland. Men icke heller mindre områden ha blifvit lottlösa. Träskända jakt-förening i Thusby socken har t. ex. åt ett byalag för en arrendetid af fem år betalat ungefär 400 mark.

Den erhållna arrendesumman kunde såsom ofvan nämnts fördelaktigast öfverlätas till något allmännyttigt ändamål, emedan densamma sålunda placerad blefve till kännbarare gagn än delad på många händer. Detta bidroge också kanske därtill att när skogens villebråd komme att gagna ett allmännyttigt ändamål, enhvar på sin ort småningom kanske skulle anse det för en plikt att vaka öfver att arrendatorernas rätt icke kränktes. Att vaka öfver arrendatorernas rätt vore att bevaka det allmänna bästa, ty det är ju klart att ju rikare på villebråd ett område är, desto större kunde med tiden äfven arrendet blifva. Jag skulle därför uppmana i synnerhet arrendatorerna själfva att verka i den riktning, att redan vid uppgörandet af kontraktet skulle bestämmas, till hvilket ändamål arrendet borde användas.

I aflägsna skogsbygder och ödemarker, som ligga fjärran från bekväma kommunikationer, skola jaktarrendena väl icke kunna uppdrifvas till någon betydligare summa. Men invid goda kommunikationsleder borde det redan löna sig utmärkt att vidtaga sådana åtgärder som ofvan blifvit föreslagna.

Men i ingen händelse får eller ens kan hufvud-afsikten med bildandet af ett jaktområde vara dess ut-

arrenderande åt andra. Om möjligt borde jordägarna själfva vårda sitt jaktområde, därifrån de när hösten är inne som från ett väl ordnad t visthus taga hvad de behöfva.

Men icke ens detta tagande får vara hufvudsaken.

Hufvudsaken bör alltid vara villebrådsdets vård d. v. s. själfva jaktvården.

III. Om jaktvård.

Jaktvård? Hvad är det? Ingenting annat än herremanna-galenskaper, sportjägarpåhitt, utan den ringaste praktiska betydelse!

Sådana invändningar kan mån få höra och denna uppfattning är t. o. m. ganska allmän icke blott hos själfva allmogen, vare sig jägare eller icke-jägare, utan också hos en stor del af hela vårt folk. Och härtill bifogar man ännu den gamla frasen mot alla reformer och förbättringar: man har ju ända hittills kommit till rätta utan jaktvård, hvarför skulle man inte också allt fortfarande reda sig utan? Och det är alls icke ovanligt att man får höra på fullaste allvar försäkras, att ju mera skotten smälla på ett område, desto bättre trifves villebrådet på detsamma, desto mera förökar det sig där. Räfvar och andra rofdjur flykta nämligen bort från sådana trakter, påstår man. Det må likväl tillåtas att fråga: om det också så förhölle sig, så hvart ta de vägen? männe de försvinna i luften eller gräfvade sig kanske under jorden eller begå de måhända själfmord genom dränkning? Nej! svaras det, — de bege sig till andra trakter. Men af hvad lefva de då där? Äta de kanske upp hvarandra? Nej, det göra de nog icke, och det

är icke sagdt, att de ens byta om vistelseort. Erfarenheten ådagalägger tvärtom mer än väl, att där icke villebrådet förföljes, där förökar det sig, att där hvarest rofdjuren efterhållas, där aftager deras antal och den nyttiga villebrådsstammen förökas i samma mån.

Detta är ju redan i sig själf en så solklar sak att den icke behöfde bevisas. Men den kan dock äfven bevisas genom exempel.

Hr D. J. Vadén, en af våra förnämsta jaktvårdare, har sökt få till stånd en statistik öfver, i hvilken mån det nyttiga villebrådet förökas, om det vårdas väl. Enligt de uppgifter af honom benäget meddelats fanns det år 1895 på hans marker hönsfåglar (tjäder, orre, raphöna, ripa och hjärpe) 149 kullar med 1,075 individer och år 1900 364 kullar med 1,755 individer, ehuru under denna tid skjutits 1,157 individer. Detta resultat har ernåtts, utom genom att oloflig jakt förhindrats, framförallt däri-genom, att hönorna skonats, att från en kulle endast ett begränsadt antal ungar fällts samt att rofdjur, främst räfvar och hökar, årligen dödats i mängd.

Såsom af detta framgår, är en ordnad jaktvård af en icke så ringa praktisk betydelse.

Men inte lönar den sig för det, säger man åter. En förmögen för saken intresserad person kan nog för sitt nöjes skull offra något på det, men allmogemannen har icke råd att hålla sig med skogvaktare och räffjägare samt kråk- och hökdödare.

Denna invändning kan nog delvis äga sin grund, men är emellertid endast till hälften sann. Ty jaktvården kan göras både billig och lätt och på samma gång verksam, om den rätt bedrifves. Jaktområdets innehafvare kunna, om de på samma gång äro jordägare, mycket väl vara sina egna skogvaktare. Bonden och hans folk röra sig så godt som dagligen ute på sina marker och i sina skogar och kunna följaktligen, om vilja och håg icke saknas, med lätthet gripa tjufskytten och gillraren. Om olofligt jagande på andras mark börjar betraktas som stöld, så kan man med lätthet finna dem som kunna angifva tjuften och vittna emot honom. Detta är tillsvidare det viktigaste vid en ordnad jaktvård och kostar icke en penni.

Öfriga fordringar på god jaktvård äro måhända litet svårare att uppfylla, men inte heller de öfverstiga det möjligas gränser.

Låtom oss därför något närmare undersöka, hvilket slag af jaktvård man kunde få till stånd på marker, som äro förenade till ett särskildt jaktområde, och förresten på hvilka marker som helst.

Det första man har att göra är själfallet att på det strängaste vaka öfver, att den af lagen fastställda fredningen iakttages. Beklagligtvis begås ännu hos oss isynnerhet i aflägsnare trakter många förbrytelser mot fredningslagen. Skytte vid orr- och tjäderspel utöfvas ännu i ödemarkerna. Fågelägg tagas också där man kommer öfver dem, ehuru lagen härför stad-

gar samma straff som för oloflig jakt. Medgifvas måste dock, att fredningslagen redan erkännes såsom lag och respekteras som sådan och att man åtminstone icke öppet vågar bryta emot den. Den allmänna uppfattningen har redan godkänt den till efterföljd.

I den nya jaktlagen finnes dock en bestämning, mot hvilken helt säkert ännu allmänt brytes, till största delen antagligen af okunnighet; den nämligen, att tjäder- och orrhönans fredningstid är längre än tjäder- och orrtuppens. Dessa sistnämndas fridlysningstid börjar nämligen först den 1 mars, hvar emot hörnas fridlysning börjar redan den 1 december. Denna åtskillnad har blifvit gjord därför, att hönan är så utomordentligt mycket viktigare för villebrådets förökning än tuppen. Hvarje hönas dödande betyder utrotandet af en hel kulle. Om jag skjuter en höna, så har jag med ett tag skjutit 10—15 ungar, hvar emot kullen icke går förlorad med tuppen. Öfverallt där jaktvården är väl ordnad, åtnjuter honan förutom naturligtvis lagens skydd äfven annat skydd. Det är redan en allmän regel bland sportjägare, att de mycket sällan, knappast någonsin, skjuta hönor inom sitt område. Om detta af misstag inträffar, får skytten plikta till jaktföreningens kassa en summa, som kan stiga ända till 20 mark. En sådan öfverenskommelse borde ingås emellan ägarne af alla jaktområden. Framförallt borde den gamla modren, som är lätt att igenkänna ur den öfriga kullen, alltid sko-

nas, ty det är känt, att hon sammanhåller sina ungar ännu länge efter det de redan äro flygfärdiga. Om modren dödas, skingrar sig kullen och kan aflägsna sig långt från sin födelseort. Hvaremot man i motsatt fall kan vara nästan säker om, att kullen äfven följande sommar finnes kvar på sina gamla boplatser. Ett misstag kan ju nog inträffa i dimmigt väder och på längre håll, men när man t. ex. skjuter för bulvan, såsom de flesta orrar vanligen fällas, kan man med lätthet skilja mellan höna och tupp.

Användandet af snaror och fällor är enligt den nya jaktlagen helt och hållet förbjudet, likvisst med det undantag, att fällor ännu få utsättas i Lapplands härad och Kuolajärvi socken af Kemi härad från jakttidens början till den 1 december och snaror från den 10 oktober till den 1 december samt för fångande af ripa till fridlysningstidens ingång. Endast för fångande af hare är det ännu tillåtet att begagna snara, likväl icke såsom förut under hela jakttiden, utan endast från 1 december till 1 mars. Kommunerna äga dock rätt att på sina områden förbjuda harfångst med snara och endel kommuner, isynnerhet i södra Finland, hafva redan begagnat sig af denna rätt.

Enär den nya jaktlagen endast en kortare tid varit gällande, bryter man i vårt land ännu allmänt emot dessa bestämningar. Skogsägarna borde således med alla möjliga medel söka utrota ofvannämnda fångstätt. Hvarhålst snaror eller giller påträffas, böra de

skoningslöst förstöras och de skyldige efterforskas och näpsas. Detta öfvervakande är lätt gjordt, enär fångadt villebråd med lätthet kan skiljas från skjutet och lagen bestämmer samma straff för dess försäljare som för fångaren. Önskligt vore äfven att ägarne af jaktområden icke skulle tillåta utsättande af harsnator och att de skulle försöka få till stånd förbud af kommun på orter där sådant ännu icke utfärdats. Orsaken till att den nya jaktlagen är så sträng mot snaror och giller är först och främst den, att dessa äro icke blott fångstredskap utan äfven pinoredskap och att de äro synnerligen villebrådsförödande. En fågel eller hare, som råkat i snara, blir dessutom ofta ett byte för rofdjur. Ehuru den nya jaktlagen blott en liten tid varit gällande och ehuru den på flere orter icke efterlevvats, har dock detta förbud redan nu alldeles synbarligt bidragit till fågelstammens förökning på de orter, där snarorna varit afskaffade. Det är eder egen fördel, jordägare, I äfven härvidlag bevaken, om I sen till, att snaror, fällor eller annat sådant otyg icke få uppställas på edra marker. Det lönar snart nog mödan och kostar ingenting.

Till en ordnad jaktvård hör äfven öfvervakandet af att hundar och katter — i all synnerhet under fridlysningstiden — icke få kringstryka å jaktmarkerna. Hittills har jaktlagen icke innehållit någon ansvarsbestämmelse för hundägare, som låter sin hund ströfva i skogen. Den nya jaktlagen däremot åsät-

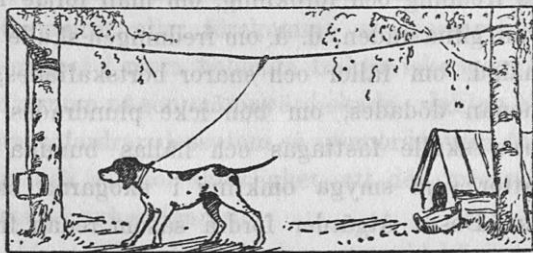
ter härför jämförelsevis stora böter. Dessa kunna stiga ända till 50 mark för den, som har för sed att låta sina hundar kringstryka i skog och hage under fridlysningstiden. Dessutom har jordägare eller jaktområdes arrendator rätt att fasttaga hund, som äfven utom fridlysningstiden, således när som helst, anträffas på hans marker. Om hundens ägare, därom underrättad, inom en veckas förlopp icke afhämtat sin hund, får fasttagaren behålla den och med densamma förfara efter behag. Om hunden icke har någon känd ägare, är den förverkad åt fasttagaren två veckor efter det därom blifvit kungjort i kyrka och kommunalstämmas samlingsrum. Ägaren har rätt att lösa ut sin hund för 3 mark med ett tillskott af 50 penni för hvarje dag hunden varit i förvar tagen.

Orsaken därtill, att lagen är så sträng mot hund som löper i skogarna, är den, att denne i själfva verket är en af det nyttiga villebrådets värsta förgörare, om han får för vana, att på egen hand stryka i kring. I synnerhet en ekorr- och fågelhund kan inom sitt jaktområde göra slut på hvarenda en fågel- och harunge, ty hans utomordentligt fina väderkorn leder honom på hvarje spår. Äfven en stöfvare gör mycken skada, om han också icke kan öfverraska sitt byte så lätt som den tyst smygande spetsen. Och isynnerhet om dessa tvänne bilda bolag, sålunda att stöfvaren drifver haren och spetsen »står

i pass», då behöfva inga andra jägare besöka de marker, där dessa båda vänner någon tid bedrifvit sin rörelse. Fordom när landet var glesare bebodt och det fanns färre hundar, var villebrådet fredadt åtminstone i större skogar, ty allt för långt från hemknutarna aflägsna sig hundarna likväl icke. Men nu när gårdar, torp och stugor uppstå öfverallt, blir villebrådets fredningsområde äfven för hundarnas skull allt mindre. Den som helst litet intresserar sig för vildnadens tillväxt inom sitt område, bör således fasthålla sin hund åtminstone under parningstiden och medan ungarna ännu äro små.

Visst kan det vara synd att hålla sin hund bunden och se den slita och skaka sitt koppel och längta efter friheten. Men vänjes han från liten att hållas bunden, så lider kan ej så mycket däraf, om han blott i öfrigt har det bekvämt. Om man icke vill och icke kan bygga en hundgård eller inhägnad, hvilket icke heller det kostar så öfverdrifvet mycket, kan hunden med fördel hållas bunden på följande sätt: man gör af bräder en s. k. hundkoja och tätar den väl, så den håller mot blåsten; par famnar ofvanför kojan i ett träd eller en vägg fästes ett rep och den andra ändan fästes likaledes i ett träd eller en vägg på så långt afstånd som möjligt. Endera ändan löper genom en fastgjord trissa och slutar med en tyngd af lämplig storlek, som alltid håller repet spändt.

Hundens ked fastgöres nu vid detta rep så, att den, då hunden rör sig, skrider lätt fram och tillbaka längs repet. Sålunda får hunden motion, ehuru den är bunden och om tyngden icke är större än att hunden genom att draga repet åt sidan lätt förmår lyfta densamma, så blir rörelseområdet ännu större. Fastgjord vid en sådan inrättning och isynnerhet om denna är anbragt på en torr plats åt solsidan och nära bostaden, där hunden har sällskap, trifves han

alldeles förträffligt. Jag har en sådan inrättning och håller min hund bunden på detta sätt året om, utom den kallaste midvintertiden.

Detta om hunden. Hvad kattorna vidkommer, hvilka, då de engång fått smak för skogen, kunna flytta ut och bo där hela sommaren, bör med dem förfaras såsom i den, enkom för deras räkning, författade § 34 i nya jaktlagen föreskrifves, enligt hvilken jordägare och jakträttsinnehafvare ega rätt att döda katt, »som anträffas i hans mark eller trädgård eller ock ute å fält på »hans egor eller jaktmark på minst två hundra meters

»afstånd från bostadstomt». Utan förbarmande må man begagna sig af denna rätt, ty icke har man ändå någon nytta i hushållet af en katt, som ligger ute på markerna; den har då öfvergifvit mössen och längtar endast efter fågel och hare. I synnerhet är en sådan katt rapphönans värsta fiende, ty om vintern söka dessa sin föda kring rior och lador och blifva då ett lätt byte för den under golfvet lurande katten.

Mycket vore redan gjordt till det nyttiga villbrådets fredning och förökning, om man följde helst de ofvan gifna råden, d. ä. om fredningen skulle hållas i hälgd, om fällor och snaror bortskaffades, om icke honan dödades, om bon icke plundrades, om hundarna skulle fasttagas och hållas bundna och om katter som smyga omkring i skogarna skulle aflifvas. Dessa åtgärder fordra såsom redan framhållits, intet särskildt besvär eller stor skicklighet, endast litet intresse för saken och god vilja; i denna jaktvård kan hvem som helst deltaga, såväl jägare som icke jägare, både män och kvinnor och t. o. m. barn. Gårdsfolket kan på sina skogsfärder, under höslåttern, när hästarna föras och hämtas, när korna vallas, på bärplockning o. s. v. vaka öfver, att ingen bedrifver oloflig jakt på gårdens ägor, att utlagda snaror förstöras och att kringstrykande hundar igenkännas och fasttagas och att kattorna dödas. Detta gemensamma öfvervakande borde utöfvas äfven då, när markerna äro utarrenderade, ty nog är

arrendatorn städse villig att belöna en bevisbar angifvelse af på hans område föröfvad lagöfverträdelse.

Mera möda och större skicklighet erfordras till en del andra åtgärder, nämligen utrotandet af de rofdjur, som lefva af nyttigt villebråd. Men enär äfven dessa åtgärder höra till en ordnad jaktvård, må också om dem sägas några ord.

De stora rofdjuren såsom björnen, vargen och lon äfvensom några mindre, men ändå lika skadliga, såsom järfven, mården och uttern hafva redan dels så försvunnit eller förekomma så sparsamt, att de synnerligast i mera bebodda trakter icke mera kunna åstadkomma någon mämnvärd skada. Jakten å dessa rofdjur erfordrar dessutom så utomordentliga förberedelser och så stor skicklighet, att den måste öfverlämnas åt yrkesjägaren.

Äfven till räffjakt fordras stor skicklighet. Men som detta rofdjur ännu förekommer ganska allmänt och på en del trakter t. o. m. tyckes föröka sig i kapp med odlingen och då den utgör ett af villebrådet's värsta gissel, bör dess förföljande på allt sätt uppmuntras. Alla jaktföreningar som helst litet ifrå för ordnad jaktvård och alla enskilda ägare af jaktområden göra äfven allt hvad som härutinnan står i deras förmåga. Mickel är inte blott en afsvuren fiende till *skogens* smärre djur. Huru mången tupp och höna har icke fallit offer för dess list, och huru mångt lam har icke gått förloradt för hans skull!

Det värksammaste medlet att utrota räfsläktet är att uppsöka lyorna och döda ungarna om våren när de äro små. Vid lyornas sökande och finnande kunna pojkar vara till god hjälp. När lyan är funnen, är det bäst att man ställer sig på vakt i dess närhet och söker skjuta modren, då hon kommer till sina ungar. När modren är dödad, jagar hungern snart nog ungarne ut ur boet. Genom att gräfva efter dem kan man också få ut dem. Det bästa medlet att få ut ynglet är dock en liten hund, isynnerhet tax, som kan krypa in i boet. Om den som hittat ett räfbo vet att någonstades i närheten finnes en sådan där liten hund, bör han inte alls bråka med att försöka döda räfungarna på annat sätt, utan må han genast underrätta hundägaren därom. Man bör dock icke närma sig lyan allt för mycket, då det kan hända att räfmamma, om hon får nys om faran, söker ett säkrare gömställe för sin afkomma. För räf dödad under tiden från och med den 1 april till den 1 oktober erlägges ur allmänna medel 5 mark. För under annan tid på året dödad räf betalas ingen skottpenning, då skinnet anses ersätta besväret. Om andra sätt att döda räf kan här icke redogöras, då konsten lämpligast inhämtas på praktisk väg. Må det dock nämnas att de vanligaste fångstmedlen äro sax och gift. Hvad beträffande dessa fångstsätt är stadgadt, se § 24 i jaktlagen (Bilaga C). Det bästa sättet att komma åt räfven är dock jakt med stöfvare. Hvarje

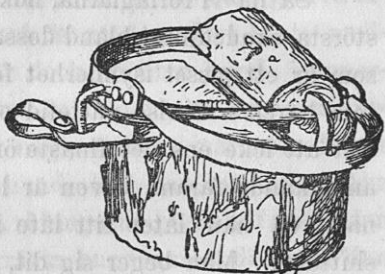
jägare och i synnerhet hvarje jaktförening borde lägga sig till en duglig räfhund och i allmänhet lägga an mera på räf- än harjakt. Räfjakten är både nöjsam och inbringande; en räf motsvarar i penningevärde minst tio harar, och det antal harar, utan att alls tala om fåglarna, som under ett års förlopp tages af en räf, måste väl beräknas till minst lika mycket.

Så ha vi roffåglarna, hökarna, ufvarna o. a. Det största skadedjuret bland dessa torde bärgufven vara, som är ett gissel isynnerhet för haren. Ufven är liksom haren i rörelse nattetid och flyger fram så ljudlöst att icke ens det finaste öra kan varskos mot den annalkande faran. Ufven är lättast åtkomlig en vårnatt, då han låter sitt läte höras vid någon backsluttnings. Man beger sig dit, väljer åt sig ett passligt gömsel och begynner härma lätet. Oftast svarar ufven genast och flyger till. Om han skulle slå sig ner utom skotthåll, så är det bäst att smyga sig bort och återkomma följande natt. För bärguf erlägges af kommun 5 mk. och det är dessutom lätt att få den vackra fågeln såld. En uf är således ett bättre byte än en tjäder.

Dufhöken är hönsfåglarnas, tjäderns, orrens, hjärpens och ripans värsta fiende, så mycket farligare som den är ganska allmänt förekommande. Ofta lyckas man skjuta den för orrbulvan, hvilken den gärna angriper, och icke sällan ser man den förfölja hare under dref, då den ovilkorligen bör skjutas äfven om

haren vore i antågande. För dufhök erlägger kommun i skottpenning 3 mark och för unge 1 mk. Äfven ormvråken och sparfhöken böra alltid nedläggas, om också för dem ingen skottpenning erlägges utom af vissa jaktföreningar.

Någöt ordentligt utrotningskrig emot dessa bevingade rofdjur kan dock icke föras med skjutvapen, då de i allmänhet äro skygga och försiktiga. Däremot finnes ett fångstsätt, som allt mera kommit i bruk och visat sig vara utomordentligt gifvande. Jag menar höksaxen sådan den här är afbildad.

Användandet af höksaxen beror på det förhållande, att roffåglarna hafva för sed att i skymningen sätta sig på torra träd och pålar, hvilka erbjuda en vidsträckt synkrets, för att därifrån späja och lyssna efter byte. Saxen uppställes på en afsågad trästam af ungefär samma omkrets som den gillrade saxen. I midten af stammen inskäres sådana fördjupningar att saxens tvärslåer få plats i dem, samt de uppspända byglarna komma att ligga i höjd med afsågningsytan. Gillret ser således ut som om det vore en fortsättning af stammen och endast tråklossen (a) står upp öfver denna, erbjudande höken en till ut-

seendet bekväm, men bedräglig sittplats. Ju skickligare allt detta är gjordt, desto lättare lurar man höken. Saxen med sitt underlag får icke fastspikas i trädet, för att fågeln vid nedfallandet må dö fortare och att den icke må skrämma andra från platsen, utan fästes den vid stammen med ett starkt snöre, så långt att det icke hindrar fågeln att nedfalla ända till marken. Då det icke på hvarje lämplig fångstplats finnes trän, hvilka kunde afsågas, för att upptaga saxarna, kan man till stället hämta och där uppställa en stolpe af lämplig tjocklek; stolpen tages så lång, att dess spets något öfverskrider de däromkring väk-sande buskarna eller träden. Finnes icke en tillräckligt tjock stolpe, så kan i nödfall äfven en smalare användas, men bör i detta fall en rund brädiskifva fastspikas i pålens ända för att bilda underlag för saxen. De lämpligaste fångstplatser äro invid stränderna af sjöar och åar, särdeles på uddar, på backhymplar, in uti åker och ängsmark samt på mossar. Ett viktigt villkor är, att matnyttig fågel skall förekomma invid fångstplatsen. I storskogen torde höksaxen icke med framgång kunna användas förutom på med låga trän bevuxna bärg.

Roffågelsaxen säljes hos G. F. Stockman i Helsingfors för 2 mark stycket. Lyckas man fånga två dufhökar, så erhålles af kommun i belöning 6 mark, hvilket motsvarar priset för tre saxar. Så enkelt än detta fångstredskap är, så fångar det utomordentligt

väl och betalar snart sitt pris genom de premier, som af kommunen erlägges för bärguf och dufhök samt af flere jaktföreningar i länen för ormvråk och sparfhök. I Suomen Urheilulehti n:o 3 för 1901 uppgifver en jägare att han år 1897 med 18 saxar fångade 43 dufhökar och 2 bärgufvar; 1898 med 17 saxar: 33 dufhökar och 4 bärgufvar; 1899 med 24 saxar: 26 dufhökar och 7 bärgufvar; samt 1900 med 21 saxar 25 dufhökar och 2 bärgufvar. Dessutom fångade han under samma tid flere hundra mindre roffåglar. Denna fångstman har således med 24 saxar, som kostat honom i inköp 48 mark, förtjänat i premier under fyra år för 127 dufhökar 381 mark och för 15 bärgufvar 75 mk., eller sammanlagd 456 mark, i det närmaste tio gånger saxarnes pris eller omkrig 100 m. i året med ett fångstredskap som engång uppsatt icke fordrar annan skötsel än en vitjning då och då. Saxen kan vara utsatt sommar och vinter, ehuru vår och höst synes vara de bästa fångstiderna. Om saxarna äro placerade vid de vanliga arbetsplatserna och kör-selvägarna, så kunna de skötas utan något som hälst extra besvär.

Till roffåglarna kan jaktvårdaren gärna räkna också alla till kråkslägtet hörande fåglar, såsom själfva kråkan och hennes kusiner skatan och nötskrikan. De förtära allt lefvande de kunna åtkomma. Hvarken ägg eller ungar skonas och man har sett exempel på att kråkan kan taga lifvet t. o. m. af en fullvuxen

hare, sedan den först hackat ut ögonen på honom. Allmogejägarn nedskjuter alltid skatan och nötskrikan, då de komma i hans väg. Detta gör han dels af öfvertro dels därför, att dessa fåglar med sitt varskoende låte ange krypskytten. Måtte denna gamla jägarsed hålla i sig. För kråka betalas i skottpengar 15 p. och för unge 10.

Alla dessa medel kunna bidraga till att öka villebrådet, många af dessa äro så enkla att hvem som helst kan använda dem för sitt ändamål. Jordägaren, som ju borde draga nytta af alla de produkter naturen kan skänka honom, kan med litet god vilja och nästan utan något större besvär få till stånd en någorlunda ordnad jaktvård på sina marker. Ensam kan han ingenting åstadkomma hvarken i denna sak eller i mången annan. Sammanslutning och samarbete äro på detta område lika nödvändiga som på hvilket som helst annat, ifall goda resultat skola uppnås. Då man grundar bolagsmejerier, bildar föreningar för uppköp och försäljning af för landtmannen behöfliga redskap och produkter, hvarför skulle man inte kunna bilda gemensamma jaktvårdsområden!

Låt oss således bilda sådana! Låt oss arrendera bort dem! Om vi inte vilja afstå våra jaktmarker åt andra, så låt oss ändå bilda jaktvårdsområden och försöka med egna krafter och för eget behof bidraga

till villebrådets förökande, både så, att vi skydda och spara det som ock att vi befria våra marker från alla fiender till det nyttiga villebrådet. Må det till först och sist ihogkommas, att villebrådet tillhör ingen annan än jordägaren och att lagen på allt sätt vill skydda denna äganderätt. Om det för den af saken intresserade icke skulle lyckas att till en början få andra med, så må han icke låta afskräcka sig af motgång och hoglöshet, utan trots allt och åtminstone på egna marker försöka få till stånd en ordnad jaktvård i all den utsträckning det är möjligt. Andra skola nog följa exemplet och småningom skall den uppfattning göra sig gällande att haren, tjädern, orren, knipen och anden äro lika goda husdjur som fåren och hönsen.

Förslag

till aftal för bildande af jaktområde.

Undertecknade ägare och innehafvare af nedannämnda lägenheter i N. N. by (byar) af N. N. kommun hafva beslutat att af våra till hvarandra gränsande nedannämnda ägor bilda ett gemensamt jaktområde med ordnad jaktvård och till efterföljd oss emellan godkändt följande bestämningar:

1). Berättigade till idkande af jakt på detta område äro med iakttagande af nedanstående bestämningar endast vi själfva och våre söner och våra närmaste, dock med den inskränkning att från hvarje lägenhet må endast en person i gången gå på jakt (utom N. N., som må tillåtas jakt med två (eller flere bössor).

2). Jaktvården å området skall handhafvas på följande sätt:

att hvar och en af oss noga vakar öfver, att den i jaktlagen föreskrifna fridlysningen af allt vildt iaktages, samt till ansvar anmäler hvar och en, som gör sig skyldig till brott emot jaktlagen;

att hvar och en af oss likaledes noga vakar öfver, att ingen därtill icke berättigad tillåtes idka jakt å området, samt till ansvar anmäler den, som detta gör eller tillåter sina barn göra detta eller låter sina hundar kringstryka å området;

att vi till förökande af matnyttigt vildt å området efterhålla skadedjuren; — att vi icke fånga hare med snara; — icke skjuta tjäder- eller orrhöna (om någon detta gör, böte för hvarje skjuten höna till jaktområdets (byalagets) kassa . . . mark; — att vi icke bortskjuta all ungfägel; — och

att vi helt och hållet fridlysa visst slags vildt, som förekommer sparsamt i trakten.

3). Detta aftal skall gälla i 10 (15—20—25) år.

Till detta aftal anhålla vi stadfästelse af häradsrätten i N. N.

(ort och datum).

(Undertecknarens namn och lägenheternas namn
och nummer).

Bevittna:

N. N.

(namn o. karaktär).

N. N.

(namn o. karaktär).

Förslag

till aftal för bildande af jaktområde och dess öfver- låtande på arrende.

Undertecknade ägare och innehafvare af nedannämde lägenheter i N. N. by (byar) af N. N. kommun hafva beslutat, att af våra till hvarandra gränsande nedannämnda ägor bilda ett gemensamt jaktområde med ordnad jaktvård och öfverlåta jakträtten på detta område under en tid af 10 (15, 20, 25) år — — åt — — på följande villkor:

1). Berättigade till idkande af jakt på detta område med iakttagande af nedanstående bestämmingar äro — (den eller de), dock med den inskränkning att endast — — (så och så många) personer tillåtas att samtidigt jaga inom området.

2). Jaktvården å området skall handhafvas på följande sätt: a) att arrendatorn till förökande af matnyttigt vildt så mycket som möjligt efterhåller skadedjuren; b) icke fångar hare med snara; c) icke skjuter tjäder- eller orrhöna; d) tillsetter åtminstone en edsvuren skogsvakt inom området; e) att vi jordägare för underlättandet af jaktvården angifva hvar och en, som vi veta skyldig till öfverträdelse af jaktlagen; så ock hvar och en, som utan att äga rättighet därtill idkar jakt å området eller tillåter sina barn göra detta eller låter sina hundar kringstryka å området.

3). Om arrendatorn bryter emot mom. 1, 2 b, 2 c och 2 d, i detta aftal, må aftalet anses vara brutet.

Tillika förpliktas arrendatorn af området att ersätta all den skada, som genom hans eller hans betjänings eller hundars förvållande kan tillskyndas lägenhetsinnehafvarena.

4). Den årliga arrendesumman utgör — — mark., som före den 1 Januari erlägges åt undertecknad — (den eller den *).

Att åt detta aftal erhålla lagenlig stadfästelse utan vårt vidare hörande befullmäktiga vi arrendatorn ... (namn).

(Datum).

(Undertecknarens namn och lägenheternas namn och nummer).

Bevittna:

N. N.

(namn o. karaktär).

N. N.

(namn o. karaktär).

Med förestående aftal förklara vi oss nöjda:

N. N.

(namn o. karaktär).

Bevittna:

N. N.

(namn o. karaktär).

N. N.

(namn o. karaktär).

*) Om så önskas, kan i aftalet upptagas arrendesumman för hvarje lägenhet.

Utdrag

ur Jaktlagen

af den 20 Oktober 1898.

§ 1. Jakträtt å jordlägenhets egor tillkommer, med de undantag och inskränkningar nedan sägas, lägenhets egare; och anses såsom jakt äfven hvarje fångande af vildt. Likaledes ege allmän inrättning jakträtten å mark, som under inrättningen lyder, och stad å sitt afhysta område.

Under jord och mark inbegripes sådant vattenområde, som hör till jorden.

§ 8. Vilja egare eller innehafvare af skilda lägenheter, hvilkas egor gränsa till hvarandra, af dem bilda ett gemensamt jaktområde med ordnad jaktvård, upprättte derom skriftligt samt af kända och trovärdiga vittnen styrkt aftal. Sådant aftal bör innehålla bestämning om viss tid, ej under fem och ej öfver tjugufem år, hvarunder aftalet skall gälla, samt om och i hvad mån enskild delegare må å området idka jakt eller huruvida jakträtten å detsamma till annan man eller jaktvårdsförening öfverlåtes, äfvensom i hvarje fall, huru jaktvården å området skall handhafvas.

Är sådant aftal ingånget och innehåller det icke någon mot denna förordning eller mot allmän lag stridande bestämning, må stadfästelse derå af domstol meddelas. Sedan hafve enskild delegare icke annan jakträtt å någon del af det området än i aftalet bestämts, och må efter stadfästelsen vunnit egande-, besittnings- eller panträtt till någon af de lägenheter, af hvilka ett gemensamt jaktområde bildats, icke be-

rättiga till brytande af det derom träffade aftal, innan den öfverenskomna tiden tilländalupit.

Domstol åligger att för hvarje kommun föra register öfver dylika aftal och derur lemna utdrag åt en hvar, som sådant åstundar.

§ 9. Aftal, hvarigenom jakträtten å jordlägenhet utlegges, skall ingås på viss tid, ej öfver tjugufem år, och mot årlig lega. Dylikt aftal skall skriftligen och med vittnen upprättas; sker annorlunda, vare såväl jordegaren som legotagaren berättigad att aftalet bryta.

Hvad ofvan stadgats är ej tillämpligt, då vid lega af jord jämväl jagträtten deri inbegripits; och lände härförinnan ingånget legoaftal rörande jakträtt till efterrättelse i enlighet med de bestämningar, som dervid betingats.

§ 11. Björn, varg, lo och järf må af enhvar jämväl jagas å andras egor, der de förekomma; dock får fångstanstalt eller förgiftadt lockbete icke utan jordegarens lof för ändamålet begagnas. Har någon ringat björn i ide, ege han ensam rätt att fullfölja jagten.

För skada, som å odling, skog, hägnad eller annan dylik egendom vid loflig jagt å annans mark, hvarom i denna samt i 12 § sägs, tillskyndas markens egare eller innehafvare, tillkomme honom full ersättning af den jagande.

§ 12. Går räf, vid loflig jagt med drifvande hund under drefvet öfver till annans mark, vare den jagande berättigad att jagten å räfven derstädes fortsätta.

Om vid loflig harjagt med drifvande hund drefvet till någon del går öfver på annans mark, må denne ej hindra drefvet; och ege den jagande rätt att för hundens fasttagande beträda den mark.

Faller påskjutet villebråd å annans mark, må det af skytten derstädes upptagas.

§ 14. Annat nyttigt villebråd är fridlyst och får med det i denna paragraf stadgade undantag ej jagas under nedan nämnda tider, nämligen:

1:o. Gräsand, bläsand, stjärtand, krickand, årta, grafand och skedand, knipa, svärta, sjöorre, vigg, hvitbuk och alfågel, åda eller hona af ejder, svan, vildgås, morkulla, beckasin, ängsknarr, spof, ljungpipare, samtliga snäpparter och brus-hane från och med den 1 Mars till och med den 31 Juli.

2:o. Ejderhane från och med den 1 Mars till och med den 31 Maj.

3:o. Rapphöna från och med den 1 November till och med den 31 Augusti.

4:o. Hona af tjäder och orre från och med den 1 December till och med den 14 Augusti.

5:o. Tjäder- och ortupp, hjärpe, ripa och andra än ofvannämnda arter af hönsfågel, som möjligen framdeles i landet förekomma i vildt tillstånd, från och med den 1 Mars till och med den 14 Augusti.

6:o. Hare från och med den 1 Mars till och med den 31 Augusti.

7:o. Vildren från och med den 1 Februari till och med den 31 Oktober.

Skytte under sträck och för vettar vare under fridlysningstid i skärgården tillåtet å knipa, svärta, sjöorre, vigg, hvitbuk och alfågel samt i Ålands skärgård jemväl å hvit ejderhane eller gudunge.

§ 16. Har någon utsatt i fritt tillstånd sådant nyttigt vildt, som förut icke funnits i landet eller å orten, och derom låtit kungöra i ortens kyrka och officiella tidningarna samt genom anslag i kommunalstämmans samlingsrum, vare hvarje annan förbjudet att under loppet af närmast följande fem år å den orten jaga sådant villebråd.

Kungörelsen bör årligen förnyas.

§ 17. Hackspett, gök, stare och annan småfågel, förutom gråsparf, varfågel och törnskata vare fridlysta under hela året.

Nu nämnda fridlysning gäller dock icke trast och siden-svans under tiden från och med den 15 Augusti till den 1 Mars.

§ 18. Ägg af fridlysta fåglar samt af andra hafs- eller sjöfåglar, än de i 10 § uppräknade, må icke ur bo tagas eller förstöras.

§ 20. Innehar någon vid ingången af den tid, hvar- under villebråd af visst slag är fridlyst, deraf större eller mindre förråd, som förut blifvit lagligen fäldt, vare berättigad att det föryttra under de första sju dagarne af fridlysningstiden, men derefter vare förbjudet att forsla, till salu hålla, sälja eller köpa dylikt vildt, utom sjöfågel, som lagligen skjutits under sträck eller för vettar, såframt ej genast klarligen visas kan att det blifvit under tillåten tid fångadt eller på annat sätt lagligen förvärfvadt. I beslag taget vildt må dock för kronans räkning föryttras.

§ 21. Under tiden från och med den 1 Mars till den 1 September må hund icke begagnas till jakt utom:

efter björn, varg, lo eller järf, när sådant djur sig i trakten uppehåller,

för räfs uttagande ur lya, samt

å fågel från och med den 1 Augusti.

På särskild ansökan må dock guvernören bevilja pålitlig person tillstånd, för ett år i sender, att under fridlysnings- tid på snöbetäckt mark, likväl ej längre än till den 1 April, begagna drifvande hund till räffjakt.

§ 22. Ej må vid fågelskytte bulvan uppsättas närmare annans rå än tvåhundra meter.

§ 23. Hädanefter vare förbjudet, med nedan stadgade undantag, att för fångande af nyttigt vildt använda giller, af hvad slag det vara må.

Hare må öfverallt fångas med snara under tiden från och med den 1 December intill den 1 Mars.

I Lappmarkens härad och Kuolajärvi socken af Kemi härad vare tillåtet att från jakttidens början till den 1 December begagna fälla, som är egnad att genast döda villebrådet, samt att från och med den 10 Oktober till den 1 December använda snara för fångst af all slags skogsfågel och äfven därefter intill fridlysningstidens ingång för ripfångst.

Vederbörande kommuner ege dock rätt att inom sitt område förbjuda användande af nu sagda giller.

Katsa skall vara så inrättad, att dess mynning äfven vid lägsta vattenstånd är tillsluten ofvan vattnet ända till vattenytan.

§ 24. Grop, sax, stång eller annan för menniskor eller husdjur farlig anstalt för fångande af skadedjur, så ock förgiftadt lockbete må ej inrättas eller utsättas närmare än på tvåhundra meters afstånd från allmän väg eller annans bostadstomt, ej heller dylikt lockbete hållas utsatt under tiden från den 15 April till den 15 November.

Vill någon använda sådant fångstsätt, vare skyldig att tillkännagifva derom och om stället, hvarest anstalten eller lockbetet äro afsedda att hållas, genom kungörelse nästföregående söndag i församlingens kyrka äfvensom i kyrkan i annan församling, hvars gräns ligger inom tio kilometer från sagda ställe, samt å landet dessutom genom anslag i kommunalstämmans samlingsrum; göra ock, där fångstmedlet är förgiftadt lockbete, anmälan hos vederbörande kronolänsman eller polismyndighet och vise tillika sin rätt att å den uppgifna marken idka dylik fångst. Nyttjas fångstmedlet fortfarande längre tid, skall kungörandet förnyas en gång i hvarje månad.

Spjut och skjutgevärf må icke gillrade användas.

§ 25. För inom landet fäld björn, varg, lo och järf samt för räf, dödad under tiden från och med den 1 April till den 1 Oktober, eger den, som djuret dödat, ur allmänna medel undfå belöning med följande belopp, nämligen:

för björn och björnunge tjugufem mark;

för varg etthundra mark och för vargunge femtio mark;

för lo och lounge tjugufem mark;

för järf femtio mark och för unge tjugufem mark, samt

för räf fem mark och för räfunge två mark.

Kommun vare skyldig att för hvarje inom dess område dödad örn, berguf, dufhök, hafstrut, korp och kråka utgifva belöning till följande belopp, nämligen:

för örn och berguf fem mark och för unge två mark;

för dufhök tre mark och för unge en mark;

för hafstrut två mark och för unge femtio penni, samt för korp och kråka femton penni och för unge tio penni.

§ 27. Om straff för den, som olofligen jagar å mark, där han ej har jakträtt, stadgas i Strafflagen.

§ 28. Drifver någon eller till sig lockar nyttigt vildt från annans mark, eller uppsätter bulvan närmare än på föreskrifvet afstånd från annans rå, eller öfverskrider den jakträtt, honom enligt lag eller särskildt här ofvan omnämndt beslut eller aftal tillkommer å samfäld eller egen mark, vare lag som om olofligt jakt i Strafflagen är stadgad.

§ 30. Användes vid djurfång förbjudet giller eller hålles lagligt giller gillradt eller förgiftadt lockbete utsatt å annan är dertill lofgifven tid eller utan iakttagande af hvad i sådant afseende är föreskrifvet, vare bot ej öfver etthundra mark; och ege enhvar, som öfverkommer sådant giller eller lockbete, rätt att detsamma förstöra.

Iakttager ej egare af katsa hvad i 23 § är stadgad, böte högst tjugufem mark.

§ 31. Hvar som olofligen fångar, dödar, sårar eller jagar eller ofredar vildt under tid, då det är fridlyst, eller olofligen jagar med hund under förbjuden tid, eller ur bo tager eller förstör ägg af de i 18 § omnämnda fåglar, böte ej öfver etthundra mark. Är villebrådet elg, vare bot från och med femtio till och med femhundra mark.

Villebråd och ägg, som sälunda åtkommas, eller dessas värde tillfalla kronan, der den, som innehar jakträtten, sjelf begått brottet eller det åtkomna är elg eller under hela året fritlyst vildt, men i annat fall innehafvaren af jakträtten.

§ 32. Öfverträder någon föreskrifterna i 20 §, böte högst tvåhundra mark och hafve förverkat villebrådet.

§ 33. Kringstryker hund ute å främmande jaktmark, må jaktmarkens egare eller innehafvare den intaga och underrätte derom genast egaren, om han är känd, eller låte i annat fall kungörelse om intagandet följande söndag tillkännagifvas i församlingens kyrka och anslås i kommunalstämmans

samlingsrum; och vare egaren skyldig att utlösa hunden med tre mark, tillökta med femtio penni för hvarje dag den hållits intagen. Utlöses ej hunden inom sju dagar efter det egaren om intagandet underrättats eller inom femton dagar efter kungörelsens tillkännagifvande, vare hunden förverkad till den, som intog. Dock hafve egaren rätt, så länge hunden är i dennes värjo, att densamma efter nyssnämnda grunder lösa.

Till böter ej öfver femtio mark vare den förfallen, som har för sed att låta sin hund kringstryka i skog och hage under tiden från och med den 1 Mars till den 1 September eller längs stränder af vattendrag, der villebråd har tillhåll, från och med förstsagde dag till den 1 Augusti.

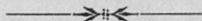
Hvad ofvan sagts är ej tillämpligt å vallhund, som åtföljer renhjord eller annan boskapshjord.

§ 34. Jordegare och jagträttsinnehafvare ege döda katt, som anträffas i hans park eller trädgård eller ock ute å fält på hans egor eller jaktmark på minst tvåhundra meters afstand från bostadstomt.

§ 35. Förbryter sig barn under femton år mot hvad i denna förordning stadgas, varde för sådant okynne varnad och på lämpligt sätt tillrättavisd af föräldrar, målsman eller husbonde. Ådagalägga dessa efterlåtenhet deri, så att okynnet upprepas, eller öfvertygas de att hafva afvetat, men icke sökt allvarligen afböja detsamma, svare sjelfve för gäldandet af skadeståndet.

§ 37. Af den, som å bar gerning beträdes med olaglig jakt, må målseganden eller den, åt hvilken han sin rätt uppdragit, såsom vedermäle taga bössa, jakttyg och hundar; och få dessa behållas intill dess säkerhet för gäldandet af böter och skadestånd blifvit stäld.

Hör målet under allmänt åtal, ege allmän åklagare samt krono-, stads- och polisbetjente enahanda rätt.

Innehållsförteckning.

	Sid.
Företal	3
I. „Villebrådet tillhör jordägaren	4
II. Om bildande af jaktområde	10
III. Om jaktvård	19
<i>Bilaga A.</i> Förslag till aftal för bildande af jaktområde .	37
<i>Bilaga B.</i> Förslag till aftal för bildande af jaktområde och dess öfverlåtande på arrende	39
<i>Bilaga C.</i> Utdrag ur Jaktlagen	41